

ÖZET: UKOME Genel Kurul Kararı Hk.

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : E-14399437-622.02-2107369
Konu : (GÖRÜŞ) UKOME Genel Kurul Kararı Hk.

25.11.2021

... VALİLİĞİNE
(İdare ve Denetim Müdürlüğü)

İlgi : 21.06.2021 tarihli ve 9283 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile; ... Servis İşletmecileri Esnaf Odası Vekili tarafından sunulan dilekçede yer alan, (S) plakalı servis araçlarının sayısının artırılarak ihale yoluyla satılmasına ilişkin ... Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Koordinasyon Merkezi Genel Kurulu tarafından alınan 16/10/2019 tarihli ve 2019/10-18 sayılı Karara ilişkin yargılama süreci değerlendirilmek suretiyle 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun ilgili maddelerinde büyükşehir sınırları içerisinde servis araçlarının sayılarını belirlemek, ruhsatlarını vermek Büyükşehir Belediyesinin görev ve yetkileri arasında sayılmakla birlikte servislerin ihaleyle satışı ile ilgili iş ve işlemlerin özel hukuk kapsamında olduğu, Büyükşehir Belediyesinin yetkisi alanında olmayacağından bahisle Bakanlığımızın görüşü talep edilmektedir.

... Servis İşletmecileri Esnaf Odası Vekili tarafından, ... Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Koordinasyon Merkezinin 16/10/2019 tarihli ve 2019/10-18 sayılı Kararının iptali talebiyle ... Büyükşehir Belediye Başkanlığına karşı açılan davada verilen 17.09.2021 tarihli ve 2019/824 Esas, 2020/597 Karar sayılı Kararında;

“ ...

Bu durumda, dava dosyasında bulunan bilgi ve belgeler birlikte değerlendirildiğinde; nüfus, okul ve öğrenci sayıları, sanayi kuruluşları ve bu kuruluşlarda istihdam edilenlerin sayısı gibi verilere bakıldığında 2005 ila 2019 yılları arasında ciddi artışlar yaşandığı, söz konusu yıllar arasında tahditli servis araçlarının sayısında ise herhangi bir artırıma gidilmediği, anılan veriler kullanılarak S plakalı araç sayısına ihtiyaç duyulduğunun teknik bilimsel raporla ortaya konulduğu, yukarıda belirtilen kurum ve kuruluşlardan görüşler alındığı, ... 1. İdare Mahkemesinin 04/01/2018 tarihli ve E:2017/514, K:2018/11 sayılı kararında belirtilen eksikliklerin giderildiği anlaşıldığından, ... il merkezinde 1329 adet olan S plakalı servis araç sayısının 332 adet artırılarak (üç etap halinde) ihale yoluyla satışının uygun olduğuna ilişkin 16/10/2019 tarih ve 2019/10-18 sayılı ... Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Koordinasyon Merkezi Genel Kurul kararında hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır. ...”

gerekçesiyle “davanın reddine” karar verilmiş olup, mezkûr Karar ... Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesinin 24.02.2021 tarihli ve 2020/3570 Esas, 2021/465 Karar sayılı Kararı ile “onanmak suretiyle” kesinleşmiştir.

Bilindiği üzere 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 15 inci maddesinde; “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

...

f) Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek.

...

p) Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.

...” hükmü,

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları” başlıklı 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde;

“Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır: Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.” hükmü,

Aynı fıkranın (p) bendinde; “Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek. Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak; şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin işlettirilmesine karar vermek.” hükmü,

Mezkûr Kanununun 9 uncu maddesinde; “Büyükşehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerindeki her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluşları ile, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun görevlendireceği ilgili odanın temsilcisinin katılacağı Ulaşım Koordinasyon Merkezi kurulur. İlçe belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Ulaşım Koordinasyon Merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili üye olarak belirlenmeyen ulaşım sektörü ile ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ihtisas meslek odalarının temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır.

Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirleme ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır.

Ulaşım koordinasyon merkezi kararları, büyükşehir belediye başkanının onayı ile yürürlüğe girer.

Ulaşım koordinasyon merkezi tarafından toplu taşıma ile ilgili alınan kararlar, belediyeler ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcıdır.

Koordinasyon merkezinin çalışma esas ve usulleri ile bu kurullara katılacak kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı tarafından müstereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Büyükşehir belediyelerine bu Kanun ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.” hükmü yer almaktadır.

15.06.2006 tarihli ve 26199 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliğinin “Görev ve yetkileri” başlıklı 18 nci maddesinde;

“(1) UKOME, büyükşehir içindeki kara, deniz, göl, nehir, kanal ve demiryolu üzerinde her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesini sağlamak üzere; ulaşım, trafik ve toplu taşıma konularında üst düzeyde yönlendirici karar alma, uygulama, uygulatma ve ilgili mevzuattaki usulüne göre gereken tesisleri kurma, kurdurma ve işletme hak ve yetkilerine haizdir. Bu amaçla;

...

ç) Kara, deniz, göl, nehir, kanal ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; otobüs, taksi, dolmuş ve servis durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek, ...

...

e) Büyükşehir belediyesinin sınırları içinde, ulaşım, toplu taşıma ve trafik mevzuatının büyükşehir belediyesine verdiği yetki doğrultusunda uygulamaya yönelik yönlendirici karar almak ve görüş oluşturmakla,

...

görevli ve yetkilidir.” hükmü,

Mezkûr Yönetmeliğin “Ulaşım hizmetlerine ilişkin işlemler” başlıklı 28 inci maddesinde;

“(1) Nüfus artışı ve şehrin ulaşım planı dikkate alınmak suretiyle büyükşehir sınırları dâhilinde taşıma ihtiyacı, UKOME tarafından düzenlenecek bir raporla İçişleri (Ek ibare: RG-23/5/2019-30782) ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bildirilir.

(2) Taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçları ile toplu taşıma araçlarının tahsis süreleri, ticari plaka sayıları ile bu plakaların verilmesine ilişkin usul, esas ve devir ücretleri UKOME’ce tespit edilir.” hükmü,

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun “Kapsam” başlıklı 1 inci maddesinde;

“Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür. ...” hükmü yer almaktadır.

Danıştay Sekizinci Dairesinin 14.10.2020 tarihli ve 2016/5338 Esas, 2020/4389 Karar sayılı Kararına göre;

“... mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden, servis, toplu taşıma araçları ile taksi sayılarının, bu araçların güzergahları ile bunlara belli seriden plaka verilmesi konusunda karar verme yetkisinin Ulaşım Koordinasyon Merkezine ait olduğu anlaşılmakta olup; ...”

Öte yandan, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 28 inci maddesinin birinci fıkrasında *“Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez.”* hükmü yer almaktadır.

İlgili mevzuat hükümleri ve yargı kararları incelendiğinde;

- Taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçları ile toplu taşıma araçlarının tahsis süreleri, ticari plaka sayıları ile bu plakaların verilmesine ilişkin usul, esas ve devir ücretlerine ilişkin hususlarda UKOME kararları doğrultusunda uygulama yapılması gerektiği, bu hususun yukarıda ifade edilen kesinleşmiş mahkeme kararlarında da ayrıca ve açıkça ifade edildiği,

- Tahsis ve tahdit uygulamaları hususunda 5393 sayılı Kanun, 5216 sayılı Kanun ile 2886 sayılı Kanunun ilgili hükümlerinin esas alınması gerektiği,

- Yargı kararları hususunda ise; Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idarenin, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecbur olduğu, bu sürenin hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçmemesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür